

Cukrovarnické společnosti veřejně obchodované na pražské burze 1918 – 1938

SUGAR COMPANIES LISTED ON PRAGUE STOCK EXCHANGE 1918 – 1938

Karel Sochna, Radim Ječný
Vysoká škola ekonomická v Praze

Akciová společnost byla a zůstává jednou z nejpoužívanějších forem obchodních společností. Úpis akcií představuje pro podnikatelský subjekt bezrizikový způsob získání kapitálu. Riziko přechází na investory, akcionáře, kteří tím získávají vlastnické právo ke společnosti. Akciové společnosti byly hojně využívány i při zakládání cukrovarů v 19. století. Úplně první akciová společnost na našem území byla *C. k. privilegovaná rafinerie cukru ve Zbraslavi u Prahy*, založená v roce 1792. Snadná převoditelnost akcií vedla již od vzniku prvních akciových společností v 18. století ke vzniku veřejného trhu s akciemi, k burze. První začala fungovat v roce 1631 v Antverpách, kde se začalo obchodovat s akciemi nizozemské *Sjednocené východoindické společnosti*, první akciové společnosti na světě, založené v roce 1602. V Českých zemích burzovní obchody probíhaly od roku 1872, kdy pražský velkoobchodník Alois Oliva se společníky založil *Pražskou bursu pro zboží a cenné papíry*. Z komodit byly největší objemy obchodů (a tím i spekulací) uzavírány na pozicích s cukrem. Ostatně sám Oliva byl jedním z největších obchodníků právě s cukrem a zároveň i společníkem v *cukrovaru J. Dingler v Ružyni*.

Z celkového počtu akciových společností se pouze s některými obchodovalo veřejně. Obecně platilo, čím kapitálově náročnější podnikání, tím byly akcie častěji veřejně obchodovatelné, protože zakladatelé společnosti potřebovali upsat co nejvíce kapitálu.

Typickým příkladem byly železniční, hutní či důlní společnosti. Oproti tomu podnikání v cukrovarnictví zůstávalo převážně soukromou záležitostí a zakladatelé jen málokdy ponechávali akciové podíly volně na trhu. Často používaným typem byly akcie na jméno, kdy společnosti vedly seznamy svých majitelů. U tzv. rolnických cukrovarů, jejichž akcionáři byli zemědělci pěstující řepu v okolí cukrovaru, mohlo být právo vlastnit akcie spojené i s povinnou dodávkou řepy. Příkladem je v roce 1910 založený *Rolnický cukrovar a rafinerie v Němčicích na Hané*. Častější však byly akcie na doručitele, které zajišťovaly plnou anonymitu. Akcie se dělily na kmenové (majitelé kmenových akcií měli právo hlasovat na valné hromadě) a prioritní akcie. Držitelé priorit měli přednostní právo na výplatu dividendy, neměli však právo rozhodovat na valné hromadě. Například prioritní akcie *Nestěmické rafinerie cukru* zajišťovaly už koncem 19. století jejich držitelům přednostní právo na 5% dividendu (1).

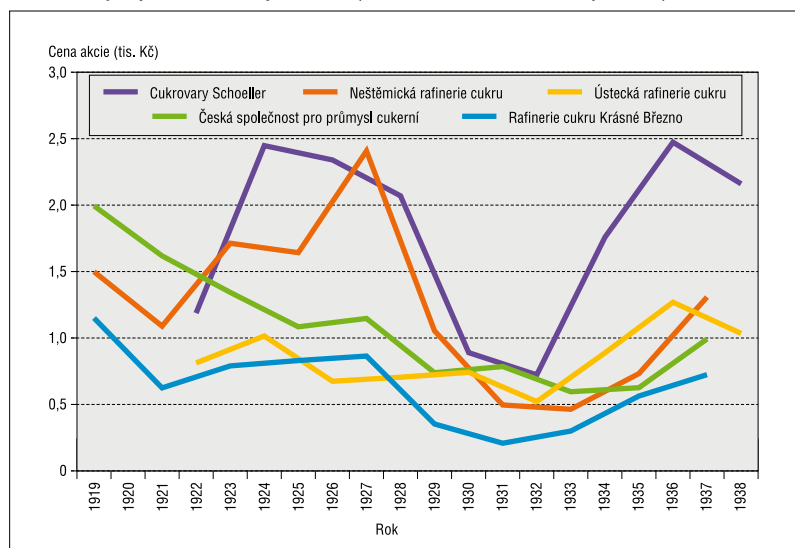
V předkládaném textu se autoři věnují cukrovarnickým společnostem zalistovaným na *Pražské burze pro zboží a cenné papíry* v období první Československé republiky, tj. mezi lety 1918–1938. Základním zdrojem pro práci byly kursovní listy této burzy doplněné o každoročně vydávaný přehled československých společností Compass: Finanzielles Jahrbuch.

Po vzniku Československa musely v rámci nostrifikačního procesu přesunout všechny společnosti sídlo na území ČSR.

To většinou vedlo u veřejně obchodovatelných firem k zalistování jejich cenných papírů na pražské burze. Vzhledem k malému počtu veřejně obchodovatelných cukrovarnických společností se však ani nostrifikace na větším zastoupení těchto akcií neprojevila. V průběhu let 1918 až 1938 bylo na pražském parketu možné obchodovat pouze se šesti společnostmi, které na území ČSR i vyráběly: *Cukrovary Schoeller*, *Ústecká rafinerie cukru*, *Rafinerie cukru Krásné Březno*, *Česká společnost pro průmysl cukerní*, *Nestěmická rafinerie cukru* a *Velkošuránský cukrovar i rafineria* (2). Mimo to se v Praze obchodovalo i s firmami, které své závody na území Československa neměly: *První chorvatsko-slavonskou akciovou společností pro průmysl cukerní*, *Osijek*, *Bulbarsko-českou rafinerii cukru* a *Srbsko-českou továrnou a rafinerii cukru v Čupriji*.

Od začátku 20. let 20. století celkový počet cukrovarnických společností na území Československa klesal. V hospodářském roce 1918/1919

Obr. 1. Vývoj cen akcií největších společností obchodovaných na pražské burze

existovalo 176 aktivních cukrovarů a rafinerií (z toho pouhých osm na Slovensku), v kampani 1928/1929 pracovalo už jen 160 z nich a v roce 1934/1935 jejich počet klesl na 119 závodů (3, 4^a). Ačkoliv veřejně obchodovatelných bylo jen šest společností, celkově disponovaly 30 závody.

Podíl ČSR na výrobě cukru byl významný i celosvětově s podílem až 18,5 % (4^b), dvě třetiny produkce byly exportovány. Nejlepší časy zažilo cukrovarnictví těsně po první světové válce. Ve 20. letech postupně narůstal problém s nadbytkem cukru, což se sektor snažil řešit jak domácí kartelizací (mj. vytvořením tzv. Cukerního syndikátu), tak mezinárodními dohodami, z nichž nejvýznamnější byla Chadbourneova dohoda z roku 1931. Nejvyššího exportu bylo dosaženo po kampani 1925/1926, kdy byl vyvezen více jak 1 mil. t cukru a melasy. Po tomto rekordním exportu docházelo vlivem nadbytku cukru na světových trzích a následně po vypuknutí hospodářské krize k neustálému poklesu až na poloviční úroveň (4^c).

Na krizi i období prosperity reagovaly ceny akcií cukrovarnických společností a kopírovaly hospodářský cyklus odvětví. Vývoj cen akcií pěti největších cukrovarnických společností ilustruje graf na obr. 1. Od začátku 20. let vykazovaly akcie růstový trend a odrážely pozitivní očekávání investorů. Od roku 1925 došlo ke zpomalení růstu odvětví a v dalších letech se trh s cukrem začal vlivem nadvýroby přehřívat. Investoři vyčkávali do roku 1927 a postupně upravili svá očekávání, takže se ceny akcií v roce 1927 začaly propadat a klesající trend přetrval do začátku 30. let. Po odeznění nejvážnějších příznaků krize začala cena akcií cukrovarnických společností opět růst.

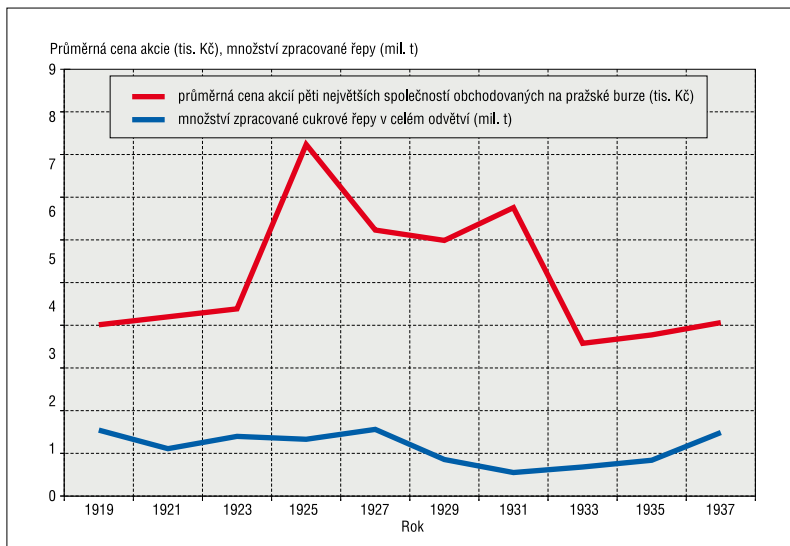
Vývoj cen akcií vykazoval korelaci s trendem vývoje celkově zpracovaného množství řepy viz obr. 2. Nepodléhal však náhlým krátkodobým výkyvům, tak jako zpracované množství řepy. To je možné vysvětlit obavami investorů. Ti nepodkládali náhlé zvýšení zpracovaného množství za jednoznačně prospěšné a obávali se přehřátí trhu vlivem nadvýroby. Svá očekávání upravovali konzervativně v delším období, což zamezilo krátkodobým výkyvům cen akcií. To dokládá vývoj průměrných cen akcií od roku 1931. Vykazoval mírný, ale kontinuální růst, do kterého se nepromítlo ani razantní skokové snížení zpracované cukrové řepy mezi lety 1931 a 1933.

Cukrovarnické společnosti obchodované na pražské burze

Cukrovary Schoeller a spol.

Po první světové válce hledala společnost nové úvěrové partnery v Praze a Brně (5). Významným investorem se stala *Živnostenská banka*, které se podařilo získat do roku 1929 kvalifikovanou většinu akcií (6, 7).

Obr. 2. Cena akcií největších společností a množství zpracované cukrové řepy

Obr. 3. Akcie společnosti Cukrovary Schoeller a spol., Vídeň 1920 (AČNB)

Obr. 4. Akcie společnosti Cukrovary Schoeller a spol., Praha 1940 (AČNB)

Obr. 5. Akcie společnosti Chropyňský cukrovar, 1937 (AČNB)

Obr. 6. Akcie Nestěmické rafinerie cukru v Ústí nad Labem, 1928 (AČNB)

Obr. 7. Akcie České společnosti pro průmysl cukerní, Praha 1940 (AČNB)

Generální ředitelství sídlilo v Praze. Společnost vlastnila surovarnu a rafinerii v Čakovcích a ve Vrdech. Dále jí patřily surovárny v Mratíně a Mníchově Hradišti (8). *Cukrovary Schoeller* rovněž vlastnily majoritní podíl ve společnosti *Chropyňský cukrovar akc. spol. Chropyně*, v *Cukrovarech Karola Stummera, učast. spol. v Trnavě* a v *České společnosti pro průmysl cukerní* (9).

Pozici předsedy zastával průmyslník Richard Schoeller, funkci místopředsedy vykonával ředitel Živnobanky dr. Jaroslav Preiss. Ve správní radě společnosti působil mimo jiné Filip Alois Schoeller, Ferdinand Bloch-Bauer a JUDr. Ferdinand Heidler (9).

Nestěmická rafinerie cukru

Ve *Nestěmické rafinerii cukru* měla účast podnikatelská rodina Petschků. Podíl rodiny byl zajištěn prostřednictvím *České eskomptní banky* (10).

Ředitelství se nacházelo v Praze, oficiální sídlo společnosti bylo v Ústí nad Labem. Společnost vlastnila rafinerii v Nestěmicích a surovarny ve Studňovsi a Havrani u Mostu (11).

Předsedou správní rady byl Adolf Engländer, funkci místopředsedy zastával Paul Lechner. Ve správní radě zasedal např. dr. Gustav Bloch-Bauer a dr. Viktor Coudenhove. Funkci ředitele společnosti zastával podnikatel Otto Radnitz (9).

Česká společnost pro průmysl cukerní

Česká společnost pro průmysl cukerní byla založena v roce 1883 přímo *Živnostenskou bankou* v Praze (9).

Sídlo a ředitelství společnosti se nacházelo v Praze. Rafinerie fungovaly v Lounech, Mělníku a v Modřanech. Surovarny sídlily v Mělníku, Dolních Beřkovicích, Žatci, Bohušovicích, Bašnicích, Lounech, Mochově, Vrutčích a Modřanech (12).

Ve správní radě působil nejen ředitel Živnobanky dr. Jaroslav Preis, ale například i známý český národohospodář František Hodáč, nebo Leopold Lobkowicz (9).

Rafinerie cukru Krásné Březno

Na základě nostrifikační výzvy společnost přesunula své sídlo v roce 1920 z Vídně do Prahy, kde zřídila ředitelství i oficiální sídlo společnosti (13). Rafinerie se nacházela v Krásném Březně nedaleko Ústí nad Labem. Surovarny byly v Benátkách, Litoměřicích, Velvarech a také v Lovosicích, kde mimo vlastní řepy zpracovávala řepu cukrovaru v Sulejovicích, patřícího Schwarzenbergům (14).

Ve správní radě působil například Richard Elbogen, Ulrich Ferdinand Kinský a dr. František Srbek (15). Zajímavostí je, že v roce 1925 *Rafinerie cukru Krásné Březno* spoluzaložila cukrovar *Irish Sugar-Manufacturing Co. Ltd.* v irském hrabství Carlow (14).

Kurzy akcií na pražské burze je možné dohledat od roku 1919, ale až do roku 1933 byly akcie společnosti obchodované jako tzv. exoty (16, 12^b). To byly cenné papíry, které nesplnily všechny formální náležitosti pro vstup na burzu, ale jejich obchodování bylo tolerováno.

Ústecká rafinerie cukru

Ředitelství společnosti se nacházelo v Praze. Závody byly v Ústí nad Labem, Židonicích a Doksanech. Společnost po založení nejprve převzala už dříve působící rafinerii v Ústí nad Labem a začleněním surovarů rozšiřovala svoji působnost (17). V roce 1924 převzala *Schwarzenberský cukrovar v Postoloprtech* a od Alexandra Thurn-Taxisa rafinerii v Dobručce se surovarnou ve Vlkavě na Mladoboleslavsku. Akvizice byla financována prostřednictvím emise nových akcií (18).

Ve správní radě společnosti působili např. JUDr. Adolf Schwarzenberg a Alexander Thurn-Taxis, kteří získali většinu akcií emitovaných kvůli nákupu nových závodů v roce 1924 a stali se významnými akcionáři (14).

Velko šuránský cukrovar i raffineria

Ředitelství sídlilo ve Velkých Šuránech na Slovensku přímo v cukrovaru. Akcie byly uvedeny na pražskou burzu v roce 1924, ale jejich kurz nebyl do roku 1938 stanoven. Mezi cukrovary obchodovanými na burze se objevoval s dovětkem, že neexistuje dosud žádný záznam o cenách na pražské ani bratislavské burze (což znamenalo, že se u nich neprovedla žádná obchodní transakce) (19, 20). Ve správní radě působil například Ludvík Karolyi nebo baron Béla Hatvany-Deutsch a baron Karel Hatvany (9).

První chorvatsko-slavonská akciová společnost pro průmysl cukerní, Osijek

Společnost spoluzaložila v roce 1905 Živnobanka, která své podíly držela i po roce 1918. Společnost měla oficiální sídlo, generální ředitelství, surovarnu i rafinerii v Chorvatském městě Osijek, ve slavonské oblasti. Akcie byly zapsány na pražské, budapeštské, záhřebské a vídeňské burze. Na pražské burze byly obchodovatelné od roku 1921 (21).

Bulharsko-česká rafinerie cukru

Společnost sídlila v Bulharské Sofii. Generální ředitelství a závody měla v Gorné Orechovici. Společnost založila v roce 1912 *Úvěrní banka v Praze*, která se svými filiálkami působila pro cukerní společnost jako oficiální platebna. Platebna společnost byla místem, které vyplácelo dividendy. Výplata probíhala na základě předložení kupónu, nebo kmenových akcií. Akcie *Bulharsko-české rafinerie* byly na pražské burze obchodované jako exoty (20^b).

Obr. 8. Akcie společnosti Krásnobřezenská rafinerie cukru, Vídeň 1921 (AČNB)

Obr. 9. Akcie společnosti Rafinerie cukru Krásné Březno, Praha 1928 (AČNB)

Obr. 10. Akcie Bulharsko-české rafinerie cukru, Sofie 1938 (AČNB)

Srbsko-česká továrna a rafinerie cukru akc. spol. v Čupriji

Sídlo společnosti, její ředitelství i zpracovatelské závody se nacházely v srbské Čupriji. Společnost byla založena v roce 1911 rovněž *Pražskou úvěrní bankou v Praze*, která zároveň pro společnost zajišťovala funkci platební. Akcie *Srbsko-české továrny a rafinerie cukru* se na pražské obchodovaly jako exoty (20°).

Závěr

V příspěvku jsme se zaměřili na cukrovarnické společnosti obchodované na pražské burze v období první Československé republiky. Zajímavou skutečností je, že počet ani výčet československých cukrovarnických společností obchodovatelných na pražské burze a majících sídlo v Československu se od roku 1922 neměnil a zůstal až do roku 1937 stejný. Nezměnil se ani ve druhé polovině 20. let, kdy během cukerní krize celkový počet cukrovarů v Československu klesal, ani během krize ve 30. letech. Za pozornost stojí, že mezi veřejně obchodovatelnými společnostmi dominovaly firmy, ve kterých vlastnila podíly Živnobanka nebo podnikatelská rodina Petschků.

V námi sledovaném období byly akcie cukrovarnických společností vydávány v papírové podobě. Neexistovaly tak jako dnes pouhým zápisem v registru. Známým je veškerých akciových společností, resp. zastavením platnosti obligací po roce 1945 zůstala v pozůstatosti celá řada cenných papírů, které se dochovaly dodnes, a to včetně kupónů. Ukázky akcií některých společností, o kterých pojednává tato práce, jsou na obr. 3. až 10. Zůstávají památkou na dobu, kdy cenný papír nebyl jen datovou položkou na serverech finančních institucí, ale výtvarným dílem, projevujícím úctu k investorovi.

Souhrn

Příspěvek je věnován československým cukrovarnickým společnostem zalistovaným na pražské burze mezi lety 1918–1938. Na několika příkladech je představen koncept akciových společností, protože byl u cukrovarnických firem využíván nejčastěji. Z mnoha desítek akciových cukrovarnických společností, působících v Československu, jich bylo pouze šest veřejně obchodovatelných na pražské burze. Tyto společnosti jsou v příspěvku představeny, společně se

Obr. 11. Dobový inzerát na rafinátu akciové společnosti Rafinerie cukru Krásné Březno

AKCIOVÁ SPOLEČNOST

RAFINERIE CUKRU

KRÁSNÉ BŘEZNO

Praha II., Mikulandská číslo 4. Telefon číslo 394-85

Vyrábí všechny druhy rafináty pro tuzemsko i export

RAFINERIE: Krásné Březno

SUROVÁRNÝ:

Benátky, Litol, Lovosice, Velvary

Prodává cukerní oddělení Banky pro obchod a průmysl dříve Länder-banky, Praha I., Náměstí Republiky číslo 6, telefon číslo 626-41

čtyřmi dalšími akciovými společnostmi, které neměly své závody na území ČSR, ale byly spjaty s československým kapitálem a jejich akcie byly obchodovatelné na pražské burze. Vývoj cen akcií je dán do kontextu velké hospodářské krize a cukerní krize způsobené nadvýrobou, protože silně ovlivnily celé cukrovarnické odvětví, což dokládá vývoj cen akcií jednotlivých společností. Počáteční prosperitu a růst cen akcií vystřídalo koncem 20. let 20. století období deprese. Cukrovarnictví se dostalo do krize a úměrně tomu klesala i hodnota akcií. Cukrovarnickým společnostem se z krize podařilo začátkem 30. let v krátkém čase vzpamatovat a hodnota akcií od roku 1932 začala růst. Za zmínku stojí skutečnost, že v cukrovarnických společnostech, které měly dominantní postavení měla podíly rodina Petschků nebo Živnostenská banka.

Klíčová slova: cukrovarnictví, Československo, akciová společnost, pražská burza, akcie cukrovarů, akcie rafinerií, cukrovarnické společnosti.

Literatura

- KAŠPAR, J.: *Československé bursovní papíry (Pražské bursovní papíry): Příručka pro kapitalisty a bursovní interesenty 1932–1933*. Praha: Josef Kašpar, 1932, s. 277.
- Archiv České národní banky (AČNB), fond Ukázky bankovní techniky: Úřední kursovní list Pražské burzy pro zboží a cenné papíry – obsahující poslední úřední kursy cenných papírů z roku 1937 a 1938... Praha, 1939, karton 34, inv. č. 4.
- Compass: Finanzielles Jahrbuch 1923*. Wien: Compassverlag, 1923. s. 803.
- Compass: Finanzielles Jahrbuch 1937*. Wien: Compassverlag, 1937. s. 1277^a, 8^b, 82^c.
- LACINA, V.: Změny v bankovním systému a financování průmyslových podniků po vzniku samostatné československé republiky. *Hospodářské dějiny*, 20, 1992, s. 87–99.
- LACINA, V.: *Formování československé ekonomiky 1918–1923*. Praha: Academia, 1990, 124, ISBN 80-200-0199-9.
- HERC, S.: *Živnostenská banka a její role v procesu industrializace českých zemí 1869–1914 (1918)*. Disertační práce, Filozofická fakulta UK, 2022, 385 s.
- KAŠPAR, J.: *Československé bursovní papíry, 1930–1931*. Praha: Josef Kašpar, 1930. s. 291.
- KAŠPAR, J.: *Pražské bursovní papíry, 1924*. Praha: Josef Kašpar, 1924. s. 114–118.
- AČNB, fond Bankovní dům Petschek: Účast Bankovního domu Petschek a spol. Praha na Nestěmické rafinerii cukru, Nestěmice – zprostředkovatel česká eskomptní banka 1927–1928. Dopis od Böhmische Escompte-bank und Credit-anstalt pro Petschek & Co., z 2. února 1928, karton 50, neuspořádaný fond.
- Compass: Finanzielles Jahrb. 1930*. Wien: Compassverlag, 1930. s. 1250.
- KAŠPAR, J.: *Československé bursovní papíry, 1934–1935*. Praha: Josef Kašpar, 1934, s. 269^a, 274–275^b.
- AČNB, fond Sbírka výročních zpráv: Výroční zpráva – obchodní a průmyslové podniky Rafinerie cukru, akc. spol., Krásné Březno... 1925–1939. Stanovy rafinerie cukru Krásné Březno, akciová společnost. Praha: Rafinerie cukru Krásné Březno, 1936, karton 131, inv. č. 1. s. 4.
- KAŠPAR, J.: *Československé bursovní papíry, 1932–1933*. Praha: Josef Kašpar, 1932. s. 280–282.
- KAŠPAR, J.: *Československé bursovní papíry, 1927–1928*. Praha: Josef Kašpar, 1927. s. 154.
- KAŠPAR, J.: *Tschechoslovakische börsurt. 1933–1934*. Prag: Josef Kašpar, 1933. s. 302.
- KAŠPAR, J.: *Pražské bursovní papíry, 1939–1940*. Praha: Josef Kašpar, 1939. s. 265.
- Compass: Finanzielles Jahrb. 1938*. Wien: Compassverlag, 1938. s. 1261.
- KAŠPAR, J.: *Československé bursovní papíry, 1938–1939*. Praha: Josef Kašpar, 1938. s. 288.

20. KAŠPAR, J.: *Československé bursovní papíry, 1929–1930*. Praha: Josef Kašpar, 1929. s. 299^a, 346–347^b, 353^c.
21. KAŠPAR, J.: *Československé bursovní papíry, 1936–1937*. Praha: Josef Kašpar, 1936. s. 300.

Sochna K., Ječný R.: Sugar Companies Listed on Prague Stock Exchange 1918–1938

The paper focuses on Czechoslovak sugar companies listed on the Prague Stock Exchange between 1918 – 1938. The concept of joint-stock companies is introduced on several examples; a joint-stock company was the most common entity used by sugar companies. Of the dozens of joint-stock sugar companies operating in Czechoslovakia, only six were publicly traded on the Prague Stock Exchange. The paper introduces those six companies together with four other joint-stock companies that did not have plants in Czechoslovakia but were associated with Czechoslovak capital and their shares were tradable on the Prague Stock Exchange. The development of share prices is presented in context of the Great Depression and the sugar crisis caused by overproduction, as they strongly affected the entire sugar industry. This is illustrated by the development of share prices of the individual companies. The initial prosperity and growth in share values was replaced by a period of depression at the end of the 1920s; sugar industry faced a crisis and the value of shares fell proportionately. Sugar companies managed to recover from the depression in the early 1930s in a short period of time, also share values began to rise from 1932 onwards. It is worth mentioning that the Petschek family or the Živnostenská banka owned shares in the dominant sugar companies.

Key words: sugar industry, Czechoslovakia, joint stock company, Prague Stock Exchange, sugar refinery shares, sugar companies.

Kontaktní adresa – Contact address:

Ing. Radim Ječný, Ph.D., Vysoká škola ekonomická v Praze, Katedra hospodářských dějin, nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov, Česká republika, e-mail: radim.jecny@sbscargo.cz

Obr. 11. Dobový inzerát České společnosti pro průmysl cukerní uvádí jednotlivé závody i výrobky této akciové společnosti

TEL.: 20941-44, 29271-2. TELEGRAMY: „CUKPRŮMYSL“

Česká společnost pro průmysl cukerní

PRAHA II., LÜTZOWOVA ULICE ČÍSLO 23

vyrábí veškeré druhy rafinády pro tuzemsko i vývoz známek

RM — PČR — CB — RAČL

Rafinerie: Mělník — Louny — Modřany
Surovárnny: Bašnice, Dolní Beřkovice, Bohušovice, Louny I., Louny II., Mělník, Modřany, Mochov, Kr. Vrutice, Žatec.

Výrobní melasových krmiv v Modřanech a Žatci
chvalně známých značek

MZI — MZII — „IDEAL“ a „HUBERTUS“

Veškeré hospodářské výrobky z vlastních i najatých ekonomí

Výrobky továrny poživatin v Modřanech:
Kávové kostky „TURISTKA“. Čajové kostky
„EL — ČA“. Ia velkozánná sladovaná žitná káva
„MODŘANKA“. Šumicí kostky „RARACH“.

Výrobky sodovkárnny v Modřanech:
Sodové vody. Limonády. Speciality: Gourmand
a Mignon.

Telefony továrny v Modřanech: RF 16035, RF 16036

ROZHLEDY

Zani F., Blagih J., Gruber T., Buck M. D., Jones N., Hennequart M., Newell C. L., Pilley S. E., Soro-Barrio P., Kelly G., Legrave N. M., Cheung E. C., Gilmore E. S., Gould A. P., Garcia-Caceres C., Vousden K. H.
Dietní sladidlo sukralóza je negativním modulátorem reakcí zprostředkovaných T-lymfocyty (*The dietary sweetener sucralose is a negative modulator of T cell-mediated responses*)

Syntetická sladidla se používají jako nízkoenergetické náhražky cukru v mnoha potravinářských výrobcích a jejich spotřeba v posledních letech výrazně vzrostla. Ačkoli jsou obecně považována za bezpečná, objevily se určité obavy ohledně dlouhodobé bezpečnosti konzumace některých sladidel. Ve studii K. Vousden z Francis Crick Institute – London, se ukázalo, že příjem vysokých dávek sukralózy u myší, odpovídající nejvyšší doporučené dávce u člověka, způsobuje zeslabení obrany proti nádorovým buňkám i proti bakteriálním infekcím. Mechanisticky sukralóza ovlivňuje uspořádání membrán T-lymfocytů, což je doprovázeno sníženou

účinností signalizace T buněčných receptorů a intracelulární mobilizací vápníku. Zjištění naznačují, že vysoký příjem sukralózy může tlumit reakce zprostředkované T-lymfocyty, což může být využito i při terapii ke zmírnění některých autoimunitních poruch.

Nature, 615, 2023, s. 705–711.

Kadlec

Orive J.

Výzvy pro pěstitele cukrové řepy a cukrové třtiny (*The challenges for beet and cane growers*)

José Orive, výkonný ředitel ISO, ve svém příspěvku popisuje, jakým výzvám budou muset pěstitelé čelit a jaké zemědělské postupy budou muset volit vzhledem ke skutečnosti, že biotické i abiotické stresy působící na cukrovou třtinu pěstovanou v tropech a řepu pěstovanou v mírném podnebí jsou odlišné.

Sugar Ind., 149, 2024, č.3, s. 191–192.

Kadlec